

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/26/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2117219678
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2117219678.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Andrea Dudášová a sudkýň: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Ľuboslava Vanková, v konaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony: W. I., nar. XX.XX.XXXX a H. I., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom S. XX, zastúpení procesnou opatrovníčkou: I. S., súdna úradníčka Okresného súdu Trnava, vo veci návrhu Okresnej prokuratúry Trnava, na odvolanie Okresnej prokuratúry Trnava proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č.k. 31Ps 3/2017-39 zo dňa 5. októbra 2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Uznesením napadnutým odvolaním súd prvej inštancie výrokom I. konanie zastavil a výrokom II. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie po citácii článku 12, článku 7 Civilného mimosporového poriadku, § 13 ods. 2, § 23 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku, § 8 ods. 1 a § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka vecne odôvodnil tým, že z listinných dôkazov predložených navrhovateľom k návrhom - znaleckých posudkov a najmä ich doplnení, ktoré sú v tejto veci pre súd relevantné, nakoľko konkrétne tieto sa týkajú otázky duševných ochorení menovaných a ich spôsobilosti právne úkony, vypracovaných MUDr. Máriom Strakom, znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia vyplýva, a to z doplnenia posudku č. 9/2017, že v otázke položenej zadávateľom posudku v znení „Akým duševným ochorením trpí W. I. a či je u neho dôvod na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a v akom rozsahu?“, dospel znalec k záveru, že menovaný trpí viacerými duševnými poruchami (Organické zmeny osobnosti pri epilepsii, F 07.8, Mentálna subnorma, F 70. 0), na teréne polymorfne abnormne štruktúrovanej osobnosti (objektívizované aj znaleckým psychologickým posudkom). Jeho duševné poruchy a osobnostná patologická štruktúra ho vedie (motivuje) v konaní ku opakovanému podávaniu inadekvátnych (iracionálnych, nelogických) podnetov a podaní na štátne orgány a inštitúcie (od r. 2007 doposiaľ 223 oznámení na polícii). Z hľadiska psychiatrického je tak podľa znalca odôvodnené W. I. obmedziť ku spôsobilosti ku výkonu právnych úkonov, predovšetkým v tom zmysle aby jeho podania na štátne orgány, orgány vyššej územnej správy, miestnej samosprávy neboli akceptované, respektíve aby príslušné orgány jeho podania neakceptovali ako dôvodné, nie z ich podstaty, ale preto, že ich podania menovaným, vychádzajú z jeho patologickej motivácie pre vyššie uvádzané duševné poruchy. Z doplnenia znaleckého posudku menovaného znalca č. 12/2017 zo dňa 19.7.2017, ktorého predmetom bola odpoveď na otázku „Akým duševným ochorením trpí H. I. a či je u nej dôvod na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a v akom rozsahu?“, vyplýva záver znalca, že H. I. trpí viacerými duševnými poruchami (Mentálna subnorma, F 70. 0, Schizoafektívna porucha F 25. 0) a to na teréne polymorfne abnormne štruktúrovanej osobnosti (objektívizované aj znaleckým psychologickým posudkom). Jej duševné poruchy a osobnostná patologická štruktúra ju vedú (motivujú) v konaní ku opakovanému podávaniu inadekvátnych (iracionálnych, nelogických) podnetov a podaní na

štátne orgány a inštitúcie (od r. 2007 doposiaľ 223 oznámení na polícii). Z hľadiska psychiatrického je odôvodnené H. I. obmedziť ku spôsobilosti výkonu právnych úkonov, predovšetkým v tom zmysle aby jej podania na štátne orgány vyššej územnej správy, miestnej samosprávy neboli akceptované, respektíve aby príslušné orgány jej podania neakceptovali ako dôvodné, nie z ich podstaty, ale preto, že ich podania menovanou, vychádzajú z jeho patologickej motivácie pre vyššie uvádzané duševné poruchy a poruchy jej osobnosti.

Navrhovateľ odôvodňoval svoj návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u posudzovaných osôb tým, že tieto opakovane zaťažujú štátne orgány (z obsahu návrhu vyplýva, že najmä políciu) podávaním rôznych neopodstatnených oznámení. Zo znaleckých posudkov predložených navrhovateľom spoločne s návrhom má súd za preukázané, že u menovaných by bolo z psychiatrického hľadiska možné usúdiť na potrebu obmedzenia menovaných v spôsobilosti na právne úkony v oblasti podávania návrhov a oznámení štátnym orgánom. Otázka reálneho obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je však otázkou právnou, nie otázkou medicínskeho či psychiatrického charakteru. Zo znaleckých posudkov a ich doplnení nevyplýva záver, že by posudzované osoby neboli v dôsledku svojich duševných porúch spôsobilé robiť niektoré z právnych úkonov tak, ako sú charakterizované v bode 5. tohto odôvodnenia. V tejto súvislosti súd považuje za potrebné uviesť, že Najvyšší súd Českej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 22Cdo/2014/2001 zo dňa 13.03.2003 uviedol, že „1. Súdny výrok rozsudku, ktorým obmedzujú... fyzickú osobu v spôsobilosti na právne úkony, môžu určiť rozsah tohto obmedzenia len so zreteľom k právnym úkonom, z ktorých vznikajú, menia sa či zanikajú právne vzťahy podľa ustanovení občianskoprávných (vrátane vzťahov obchodných) a pracovnoprávných, pre ich riešenie je v prípade sporu daná právomoc súdu. 2. Pokiaľ spôsobilosť k právnym úkonom zbavenej fyzickej osobe bola neskôr zmeňujúcim rozhodnutím súdu len obmedzená, a to (nesprávne) len tak, že nebola oprávnená konať s úradmi, malo také rozhodnutie za následok nadobudnutie plnej spôsobilosti na právne úkony.“ Taktiež v rozhodnutí Krajského súdu v Ostrave zo dňa 08.01.1998 sp. zn. 7Co/538/97, ktorý rozsudok spomína Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze č. IV. ÚS 412/04 zo dňa 07.12.2005 ako judikatúru všeobecných súdov, spomínaný krajský súd konštatuje, že „Súd môže výrok rozsudku pozbaviť fyzickú osobu spôsobilosti na právne úkony alebo ju v tejto spôsobilosti obmedziť. Výrok rozsudku o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby len ohľadne samotného konania pred súdmi a úradmi je v rozpore so zákonom.“

K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony treba tiež zdôrazniť, že jeho zákonná úprava a doterajšia prax súdov je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania, alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení, alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby (napr. NS SR sp. zn. 8Cdo/276/2014).

Vzhľadom na uvedené má súd prvej inštancie za to, že na základe obsahu návrhu a jeho príloh možno uzavrieť, že u vyšetrovaných nie sú splnené podmienky na obmedzenie ich spôsobilosti na právne úkony. Súdom nepovažoval za potrebné nariadiť v rámci konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony vykonanie znaleckého dokazovania súdom ustanoveným znalcom v zmysle § 244 Civilného mimosporového poriadku, nakoľko z úradnej činnosti súdu mu je známe, že MUDr. Mário Straka, ev. č. znalca 913226, býva pravidelne ustanovovaný za znalca v konaniach o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, jeho znalecké závery z predložených posudkov a ich doplnení súd berie ako plne relevantné a aj prípadná opätovná formulácia záveru o psychiatrickej odôvodnenosti obmedzenia posudzovaných v spôsobilosti na právne úkony v oblasti podávania návrhov štátnym orgánom iným znalcom, by na konečnom právnom posúdení veci súdom nič nezmenila, len zbytočne zaťažila účastníkov konania podrobením znaleckému skúmaniu v rozpore s čl. 7 a 12 Civilného mimosporového poriadku a bola v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Taktiež súdom nepovažoval za potrebný navrhovaný výsluch MUDr. Straku, nakoľko jeho závery zo znaleckých posudkov a ich doplnení považuje za dostatočne jednoznačné a predložené znalecké posudky, ktoré v konaní posudzoval ako listinné dôkazy, dostatočne, aj bez výsluchu znalca, preukazujúce v nich uvádzané skutočnosti. Taktiež nepovažoval za potrebné uskutočniť výsluch posudzovaných osôb, nakoľko rozhodnutie v danej veci nie je pre súd vzhľadom na v návrhu uvádzané skutočnosti, otázkou skutkovou, ale otázkou právnou, na ktorej vyriešenie by postojali a názory posudzovaných osôb nemali vplyv, a tak má za to, že takýmto výsluchom by, ako už bolo uvedené, boli posudzované osoby zbytočne zaťažované. Z uvedených dôvodov, vzhľadom na charakter konania a s poukazom na čl. 7 a 12 Civilného mimosporového poriadku, v

súlade so zásadou hospodárnosti konania, rozhodol súd v danej veci bez potreby vykonávania ďalšieho dokazovania a bez nariadenia pojednávania.

Ak teda z návrhu ani zo znaleckého posudku MUDr. Straku nevyplýva záver, že posudzované osoby nie sú spôsobilé robiť niektoré z právnych úkonov obsiahnutých v bode 5. odôvodnenia, nemožno ich obmedziť v tom smere ako je uvedené v návrhu a ako uviedol znalec v doplnení posudkov. Uvedené obmedzenie by totiž nebolo v súlade s judikatúrne formulovanou zásadou, že pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb, nakoľko obmedzenie posudzovaných v navrhovanom smere by napĺňalo práve cieľ ochrany verejného záujmu. Napokon, ako skonštatoval Ústavný súd Českej republiky v náleze IV. ÚS 412/04 zo dňa 07.12.2005, „obťažovanie súdov, prípadne ďalších orgánov verejnej moci, napríklad i množstvom nie vždy logických podaní, nemožno riešiť popretím subjektivity jednotlivca v jej dynamickej podobe. Právna subjektivita totiž musí pokrývať i právo jednotlivca na rozvoj jeho osobnosti v podobe interakcie s okolím, vrátane interakcie s verejnou mocou...“ S poukazom na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že v tomto konaní nie sú splnené podmienky na obmedzenie posudzovaných osôb v spôsobilosti na právne úkony, preto konanie bez potreby ďalšieho dokazovania, ktoré by v rozpore so zásadami Civilného mimosporového poriadku zbytočne zaťažilo účastníkov, resp. konanie zbytočne predĺžilo, zastavil.

3. Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie Okresná prokuratúra Trnava. Poukázala na priebeh konania a dôvody ktoré navrhovateľa viedli k podaniu návrhu, citovala ust. § 241 ods. 1, § 242, § 243 ods. 1, 2, 3, § 244, § 245, § 246 a § 247 Civilného mimosporového poriadku. Vytýkala súdu, že sa týmito zákonnými ustanoveniami vôbec neriadil. Súd nedodrжал uvedený zákonný procesný postup, riadne nekonal, nevykonával žiadne dokazovanie ani len sčasti, v požadovanom rozsahu neskúmal podmienky pre konanie vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, rozhodol predčasne a teda nezákonným spôsobom. Súd rozhodol bez vykonania potrebných procesných úkonov, čím zmaril záujem spoločnosti na požadovanom určení, pretože v prípade preukázania opodstatnenosti návrhu by došlo k eliminovaniu zákonnej povinnosti týchto orgánov zaoberať sa zjavne nezmyselnými podaniami. Súd sa ani len sčasti nepokúsil skúmať odôvodnenosť podaného návrhu. Súd vôbec neprihliadal na skutočnosť, že návrh nepodala fyzická alebo právnická osoba, ale prokurátor ako zástupca štátu, ktorý chráni práva dotknutých fyzických a právnických osôb, ale aj záujem spoločnosti. Prokurátor nad rámec podmienok uvedených v § 235 Civilného mimosporového poriadku pre podanie návrhu z dôvodu nepodania neodôvodneného návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony menovaných ako výrazného zásahu do ich občianskych práv, zabezpečil súdu aj odborné vyjadrenie vo forme znaleckého posudku od lekára špecialistu, psychiatra. Súd rozhodol bez nariadenia pojednávania pričom sa nezaoberal a neskúmal dôvody na podanie predmetného návrhu. Súd zrejme nepovažoval za potrebné zistiť v čom spočíva verejný záujem v danej, keď návrh inicioval priamo prokurátor ako zástupca štátu. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil len teoretickými úvahami s poukazom na niektoré všeobecné judikáty súdov, ktoré sa nevzťahovali v celom rozsahu na danú vec v prípade vykonania riadneho dokazovania a s podstatou veci sa nezaoberal. Poukázal na obligatórne ustanovenia § 241 ods. 1 a § 246 Civilného mimosporového poriadku ktoré hovoria o tom, že súd vyslúchne osobu o ktorej spôsobilosti sa koná a súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca. Vykonanie znaleckého dokazovania môže byť limitované v zmysle § 246 Civilného mimosporového poriadku len výsluchom ošetrojúceho lekára, musí byť v ďalšom konaní vypočutý. Konštrukcia § 246 nebola vôbec naplnená, pretože pre zistenie skutočného stavu veci by nebolo postačujúce len vyslúchnutie ošetrojúceho lekára. Je potrebné, aby sa vecou zaoberal odborník špecialista a to znalec a lekár z odboru psychiatrie. Súd sa vôbec neoboznámil s osobami o ktorých spôsobilosti sa má konať, tieto nevypočul ani nevzhladol. Súd si nevytvoril žiaden úsudok o výpovednej hodnote ich vyjadrení. Nebola realizovaná žiadna snaha o zistenie a poznanie ich duševného stavu v konaní pred súdom. Prokurátor v prílohe tohto podania na oboznámenie dokladá aspoň prepis ich zvukových vyjadrení pravidelne podávaných na zriadenú telefónnu linku orgánov prokuratúry za posledné obdobie a to za účelom vytvorenia si obrazu o ich duševnej úrovni.

4. V predmetnom návrhu prokurátor navrhol vypočúť znalca lekára, psychiatra MUDr. Mária Straku, ktorý vypracoval znalecké posudky pre účely orgánov činných v trestnom konaní, pričom tento výsluch a podrobné vypočutie bol navrhovaný aj z toho dôvodu, že netrestný prokurátor nemohol ovplyvniť konkrétne formulovanie položených otázok znalcovi za účelom ich zodpovedania. Toto sa malo práve uskutočniť v dokazovaní pred súdom. K tomuto podstatnému zamýšľanému postupu však neprišlo, nakoľko konanie bolo predčasne zastavené bez možnosti konať pred zákonným sudcom. Vypočutý znalec by presne ustálil existenciu duševného zdravotného stavu menovaných a zodpovedal by na

dopĺňujúce a objasňujúce otázky zúčastnených či súdu. Rozsah poznatkov uvedených v znaleckom posudku nemusí vždy z obsahového hľadiska korešpondovať s obsahom jeho výsluchu. Súd má kompetenciu na pribratie znalca do konania a jeho následného vypočutia. Rovnako, ak súd považuje v tomto konaní konajúceho znalca za nevhodného, má reálnu možnosť ustanoviť iného znalca. S názorom prvoinštančného súdu, že v danej veci ide o právne posúdenie sa možno stotožniť, avšak sú potrebné v prejednávanej veci odborné vedomosti za poskytnutia súčinnosti znalca, psychiatra. Je práve na zákonnom sudcovi, aby jasnými a presne konkretizovanými otázkami z medicínskeho pohľadu získal potrebné podklady pre vyhodnotenie danej veci aj z pohľadu právneho. Podľa odvolateľa si nemožno osvojiť záver súdu, že podávanie podaní na rôzne orgány či inštitúcie nie je právny úkon, potom ako takéto konanie možno kvalifikovať. Aj v prípade, že by sa takýto úkon vo všeobecnosti nechápal ako právny úkon, je na iniciatíve navrhovateľa resp. i súdu, aby za pomoci odborníka z odboru psychiatrie ustálil rozsah právnych úkonov a ich presné vymedzenie počas prebiehajúceho súdneho konania pri vykonávaní dokazovania. Takáto presná špecifikácia pri podávaní samotného návrhu pred vykonaním dokazovania nie je reálne v dostatočnom rozsahu možná. Aj z týchto dôvodov je potrebné vo veci vykonať riadne dokazovanie, čo sa neuskutočnilo. Súd odignoroval odborné psychiatrické závery znalca a tým znížil vážnosť podaného návrhu prokurátora. Napadnuté uznesenie možno považovať za nezákonné pre popísané procesné nedostatky. Navrhuje, aby v celom rozsahu odvolací súd vec zrušil a vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. K odvolaniu doložil množstvo prepisov zvukových nahrávok ako aj CD.

5. K odvolaniu prokurátora sa vyjadrili osoby o ktorých spôsobilosti sa má konať. Uviedli, že nesúhlasia s tým, aby boli obmedzení na právne úkony, majú problém so susedom.

6. K vyjadreniam osôb o ktorých spôsobilosti sa má konať sa vyjadril okresný prokurátor, ktorý oznámil, že ide o nezrozumiteľné, zmätočné podania. Problematické je k tomu sa vyjadriť. Aj z tohto vyplýva, že návrh v predmetnej veci je opodstatnený.

7. K vyjadreniu okresného prokurátora sa vyjadrili osoby o ktorých spôsobilosti sa má konať.

8. Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak (tzv. vzťah subsidiarity).

9. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f, h) Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že odvolaniu je možné priznať úspech, v dôsledku čoho bolo potrebné napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Krajská prokuratúra oznámila, že s poukazom na § 46 ods. 3 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre preberá vstup do predmetného konania.

11. Navrhovateľ - Okresná prokuratúra Trnava sa podaným návrhom domáhala obmedzenia spôsobilosti na právne úkony W. I., narodeného X.X.XXXX a H. I., narodenej XX.X.XXXX v tom smere, aby ich podania na štátne orgány, orgány územnej samosprávy neboli akceptované, resp. aby príslušné orgány ich podania neakceptovali ako dôvodné, nie z ich podstaty, ale preto, že ich podania vychádzajú z ich patologickej motivácie. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením konanie zastavil podľa § 247 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, pretože neboli splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony osôb, o ktorých spôsobilosti sa koná. Predmetom odvolacieho konania je posúdenie či súd prvej inštancie rozhodol zákonným spôsobom.

12. Konanie podľa Civilného mimosporového poriadku vykazuje oproti konaniu podľa Civilného sporového poriadku určité osobitosti. Priamo v základných princípoch, na ktorých spočíva Civilný mimosporový poriadok je uvedené, že v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku postupuje súd z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednávania a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná (článok 5) a postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci. Za účelom zistenia skutočného stavu veci musí súd vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí (článok 6), že žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (článok 10 ods. 2) a že v konaní podľa Civilného mimosporového poriadku konajú účastníci v styku so súdom osobne, ak zákon neustanovuje inak. Účastníci konania môžu konať aj prostredníctvom zástupcu; napriek zastúpeniu môže súd účastníka konania vyslychnúť, ak je to potrebné a možné (článok 13). V mimosporových konaniach sa zdôrazňuje verejný záujem na zákonnej ochrane určitých právnych vzťahov, ktorý sa prejavuje aj v tom, že súd môže konať aj bez návrhu, nie je viazaný návrhmi účastníkov a to ani návrhom na zastavenie konania. Aktivita súdu v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku je zameraná na zvýšenú právnu ochranu vzťahov a subjektov v prípadoch, keď je to z hľadiska zákona dôvodné. Zároveň je povinnosťou súdu rozhodnúť o každom návrhu a odvolaní, konanie súdu a plnenie si jeho zákonných povinností nie je závislé od toho, či spor ktorúkoľvek zo strán alebo účastníkov obťažuje alebo nie.

13. Predmetom konania podľa okresnej prokuratúry je otázka či je dôvodné obmedziť spôsobilosti na právne úkony W. I. nar. X.X.XXXX a H. I. nar. XX.X.XXXX. Postup súdu prvej inštancie v danej veci odporuje úprave konania o spôsobilosti na právne úkony podľa Civilného mimosporového poriadku, dôsledkom čoho je predčasnosť rozhodnutia vo veci.

14. Predmetu konania a skutočnosti, že tá fyzická osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, má postavenie „slabšieho subjektu“, je potrebné prispôbiť priebeh konania a realizáciu procesných úkonov v konaní. Dokazovanie v konaní by malo byť zamerané na konkrétne prejavy „ochorenia“ osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, ich vplyv na schopnosť realizovať a zabezpečiť každodenné potreby, a to vo všetkých oblastiach života, tiež na vyhodnotenie negatívnych dopadov ochorenia osoby na jej postavenie v právnych, ale i v spoločenských vzťahoch. V konaní o spôsobilosti na právne úkony sa bude dokazovanie odvíjať predovšetkým k zisteniu duševného stavu osoby, ktorej sa konanie týka, či osoba trpí duševnou poruchou a či nejde o stav prechodný, či tieto okolnosti súd takej intenzity, že naplňujú hmotnoprávne predpoklady na zásah do spoločnosti. Samotná existencia duševnej poruchy je právne relevantná vtedy, ak za zákonných podmienok v jej dôsledku osoba nie je schopná vôbec alebo v obmedzenej miere konať s právnym následkom. Je teda vecou súdu, aby v procese dokazovania zameral pozornosť na zistenia v bežnom živote osoby, vedení domácnosti, spôsobilosti hospodáriť s majetkom, a to najmä výsluchom účastníkov. Tieto skutkové otázky majú význam pre hodnotenie, či a do akej miery je osoba schopná zaobstarat' si svoje záležitosti sama. Podkladom rozhodnutia musí byť sumár informácií a záverov získaných z vykonaného dokazovania. Procesný postup pri zisťovaní skutkového stavu smerujúceho preukázaniu dôvodnosti pre pokračovanie v konaní a meritórne rozhodnutie obmedzujúce spôsobilosť fyzickej osoby musí reflektovať osobitné okolnosti, ktoré súvisia s osobou, o ktorej sa rozhoduje.

15. V danej veci dôvodom vydania uznesenia o zastavení konania podľa § 247 Civilného mimosporového konania je neexistencia hmotnoprávnych predpokladov pre rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Týmto uznesením súd skúma skutkové okolnosti odôvodňujúce zásah do spôsobilosti na právne úkony, má povahu meritórneho rozhodnutia a vytvorí prekážku res iudicatae.

16. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia cituje ustanovenia Civilného mimosporového poriadku, ktoré upravujú spôsob konania súdu, opomenul však aplikovať všetky zákonné ustanovenia a niektoré si nesprávne vyložil.

17. V návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony W. I. a H. I. okresná prokuratúra uviedla, že W. I. trpí viacerými duševnými poruchami, na teréne polymorfne abnormne štruktúrovanej osobnosti. Jeho duševné poruchy a osobnostná patologická štruktúra ho vedie (motivuje) v konaní ku opakovanému podávaniu inadekvátnych podnetov a podaní na štátne orgány a inštitúcie (od r. 2007 doposiaľ cca 223 oznámení na polícii). H. I. trpí viacerými duševnými poruchami, na teréne polymorfne abnormne štruktúrovanej osobnosti. Jej duševné poruchy a osobnostná patologická štruktúra ju vedú (motivujú) v konaní ku opakovanému podávaniu inadekvátnych podnetov a podaní na štátne orgány a inštitúcie (od

r. 2007 doposiaľ cca 223 oznámení na polícii). Z hľadiska psychiatrického je podľa znalca odôvodnené menovaných obmedziť ku spôsobilosti výkonu právnych úkonov, predovšetkým v tom zmysle, aby ich podania na štátne orgány, orgány územnej samosprávy neboli akceptované, resp. aby príslušné orgány ich podania neakceptovali ako dôvodné, nie z ich podstaty, ale preto, že ich podania vychádzajú z ich patologickej motivácie pre vyššie uvádzané duševné poruchy a poruchy osobnosti. Iné dôvody, pre ktorý by mala byť obmedzená v spôsobilosti na právne úkony nepodáva ani odvolateľ v odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie.

18. Podľa § 239 Civilného mimosporového poriadku ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

19. Podľa § 240 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku súd ustanoví procesného opatrovníka tomu, o koho spôsobilosti sa koná, ak nemá zákonného zástupcu.

20. Rešpektujúc všeobecné východiská, vyplývajúce z medzinárodných dohovorov, ako aj ústavnoprávneho rámca garancií základných práv a slobôd a práva na spravodlivý proces, priznáva zákon osobe, o spôsobilosti ktorej sa koná, plnú procesnú spôsobilosť. Týmto spôsobom je veľmi významne posilnené procesné postavenie osôb, o ktorých sa rozhoduje a má to zásadný vplyv na kvalitatívne posudzovanie procesných úkonov, ktoré v konaní robia. Potreba ustanovenia procesného opatrovníka podľa § 240 ods. 1 Civilného mimosporového vzniká len v prípade, ak za osobu, o koho spôsobilosti sa koná, by mal konať zákonný zástupca, napríklad z dôvodu jej nespôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu, z dôvodu nedostatku veku alebo obmedzenia spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu. Osoby, o ktorých spôsobilosti sa koná, mohli konať vo veci samostatne v plnom rozsahu v súlade s § 239 Civilného mimosporového poriadku a ustanovenie procesného opatrovníka rozhodnutím súdu prvej inštancie č.k. 31 Ps/3/2017-38 zo 4.10.2017 v osobe súdnej úradníčky Okresného súdu Trnava odporuje ustanoveniu § 239 a § 240 ods. 1 Civilného mimosporového konania.

21. Okrem inštitútu zastúpenia sa procesná ochrana a naplnenie princípu rovnosti pri realizácii procesných práv a povinností uskutočňuje úpravou osobitnej poučovacej povinnosti. Poučenie by osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, mala dostať hneď v úvodných fázach konania a v zmysle čl. 4 a 7 Základných princíпов Civilného mimosporového konania je vecou súdu, aby formu a spôsob prispôbil konkrétnym okolnostiam. Osobitné poučenie pre osoby o koho spôsobilosti na právne úkony sa má konať bolo týmto osobám doručené spolu s napadnutým uznesením súdu prvej inštancie o zastavení konania, teda procesné práva o ktorých boli poučení, v konaní pred súdom prvej inštancie uplatniť nemohli.

22. Podľa § 243 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

23. Podľa § 243 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku, súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhľadne.

24. Podľa § 243 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku, ak o to požiadala osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyslúchne ju súd vždy.

25. Za najzávažnejšie porušenie ustanovení Civilného mimosporového poriadku odvolací súd považuje, že súd prvej inštancie nerešpektoval ustanovenie § 243 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorého súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav posudzovanej osoby. Len v prípade, ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť, avšak aj v tom prípade je povinnosťou súdu osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná vzhliadnuť. Cieľom výsluchu je vo všeobecnej rovine garantovať tejto osobe všetky jednotlivé zložky práva na spravodlivý proces a vyvážiť nerovné podmienky pri ich uplatnení, súčasne je cieľom zistenie názoru osoby, a to priamo na základe vnemov sudcu. Súd prvej inštancie nevypočul W. I. a H. I., hoci z obsahu spisu nevyplývalo, že by ich výsluch bol na ujmu ich zdravotného stavu.

26. Z § 244 Civilného mimosporového poriadku vyplýva, že súd je povinný v konaní obligatórne ustanoviť a vyslúchnuť znalca. V určitých prípadoch podľa § 246 Civilného mimosporového poriadku

postačuje vypočutie ošetrojúceho lekára. Rovnocenné postavenie má aj tzv. súkromný znalecký posudok upravený v § 209 Civilného sporového poriadku. Vo všeobecnej rovine môže byť pre sudcu zložitú vyhodnotiť aký druh poznatkov je potrebný, pretože nejde o poznatky právne. Alternatívy v právnej úprave dokazovania určitých odborných otázok sledujú cieľ zefektívnenia konania tak z hľadiska časového, ako aj ekonomického. Bude teda na úvahe súdu, aby zvolil procesný postup smerujúci k efektívnemu zabezpečeniu právnej istoty tak osoby, o ktorej právach sa koná, ako aj tretích subjektov.

27. Vzhľadom na uvedené, odvolanie prokurátora je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku zrušiť a podľa § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu, že súd prvej inštancie nevykonal dôkazy v zmysle ustanovení Civilného mimosporového poriadku, ktoré upravujú konanie o spôsobilosti na právne úkony a nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom vzhľadom na rozsah potrebného dokazovania.

28. Úlohou súdu prvej inštancie bude postupovať v konaní v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vyslovenom v tomto rozhodnutí a opätovne rozhodnúť o návrhu navrhovateľa.

29. Senát krajského súdu prijal rozhodnutie pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie,

lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).